

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta tartuntatautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/25987/2023)

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta uudeksi tartuntatautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Lausunnot pyydetään antamaan 3.5.2026 mennessä Lausuntopalvelu.fi-sivustolla. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää tilaisuudesta lausua asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ovat osallistuneet tartuntatautilain kokonaisuudistuksen valmisteluun valmistelutyöryhmässä ja ministeriö lisäksi hankkeen ohjausryhmässä. Hankkeen valmistelu on sosiaali- ja terveysministeriön johdolla ollut avointa ja eri hallinnonalat laajasti osallistavaa. Tämä on liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan ollut tärkeää, koska koronapandemia osoitti, miten laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia vakavilla tartuntataudeilla voi eri sektoreilla olla.

Koronapandemialla oli lisäksi merkittäviä vaikutuksia lainsäädäntöön ja myös tartuntatautilakiin tehtiin pandemian aikana useita kiireisiä muutoksia. Osa näistä muutoksista koski liikennesektoria ja valmisteltiin liikenne- ja viestintäministeriössä. Tartuntatautilain kokonaisuudistuksen yksi tavoite onkin ollut huomioida lainsäädännössä koronapandemiasta saadut opit, jotta olisimme yhteiskuntana paremmin varautuneet mahdollisiin tuleviin poikkeuksellisiin epidemioihin ja pandemioihin. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan osalta työtä on helpottanut laaja ministeriön vuonna 2023 julkaisema koronalainsäädännön jälkiarviointi.

Jälkiarvioinnissa todettiin, että henkilöliikennejärjestelmän toimivuus on hyvin herkkä terveysturvallisuuden kohdistuvien olemassa olevien tai poikkeustilanteissa annettavien säännösten suhteen. Sen lisäksi kansalaisten omaehtoinen reagointi esille nouseviin riskeihin voi vaikuttaa matkustuskysyntään nopeasti ja voimakkaasti. Joukkoliikennejärjestelmä voi lamaantua kriisitilanteissa pahoin kysyntämuutosten ja sääntelyvaatimusten vuoksi, millä on laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Joukkoliikenteellä on tärkeä rooli yhteiskunnassa. Se on keskeinen peruspalvelu kansalaisten sekä yhteiskunnan huoltovarmuuden näkökulmasta. Se mahdollistaa poikkeusoloissakin sen, että kansalaiset kykenevät käymään töissä ja yhteiskunta pysyy pystyssä. Korona-aikana joukkoliikenne mahdollisti myös hoitohenkilöstön työssä käymisen ja siten tuki terveydenhuollon toimintaa haastavissa oloissa.

Kaikki koronapandemian aikana tehdyt lainsäädännölliset ratkaisut ja tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi tehdyt rajoitustoimet eivät jälkikäteen arvioituna olleet välttämättömiä tai tehokkaita. Kuljetusyhtiöt, palvelujen tarjoajat ja muut liikenteen toimijat olivat vapaaehtoisesti aktiivisia huolehtimaan liikennevälineidensä hygieniasta ja liikkumisturvallisuudesta. Toimijoille oli tärkeää yrittää pitää yllä tulovirtoja. Havainnot esimerkiksi tartuntojen leviämisestä liikennevälineissä ja niitä koskevien rajoitustoimien tehokkuudesta tai tarpeellisuudesta on

huomioitu tartuntatautilain uudistushankkeessa hyvässä yhteistyössä sosiaali- ja terveyssektorin toimijoiden kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää onnistuneena linjauksena sitä, että lakiluonnoksessa osana 6 luvun tartunnan leviämistä ehkäiseviä toimenpiteitä on henkilöliikenteen liikennevälineet käsitelty erillään muista tiloista. Tämä on perusteltua, koska liikennevälineissä on muista yleisistä tiloista poikkeavia erityispiirteitä, kuten tartuntojen leviämistä ehkäisevä ilmanvaihto ja matkustajien rajattu liikkuminen. Liikennevälineet ovat myös keskenään hyvin erityyppisiä, minkä vuoksi on hyvä, että lakiluonnos mahdollistaa liikennevälineidensä ominaisuudet parhaiten tuntevalle liikennöitsijälle harkintavaltaa terveysturvallisten liikennepalveluiden toteutuskeinojen suhteen. Näin voidaan myös lisätä terveysturvallisuustoimien mielekkyyttä, tehokkuutta ja aktiivista käyttöönottoa. Yhdistettynä viranomaisvalvontaan tämä mahdollistaa yhteiskunnan toiminnan edellytyksenä olevien perusliikkumismahdollisuuksien ja huoltovarmuuskriittisten kuljetusten toteutumisen ehkäisten samalla tartuntojen leviämistä. Ratkaisua voidaan pitää hyväksyttävänä ja oikeasuhtaisena myös perusoikeuksien rajoittamisen näkökulmasta.

Ehdotetussa tartuntatautilaissa (2 luvun 12 §) esitetään, että muun muassa Liikenne- ja viestintävirasto tekisi poikkeuksellisissa epidemioissa, pandemioissa tai muissa tartuntatauteihin liittyvissä vakavissa terveydenhuollon häiriötilanteissa yhteistyötä muiden tartuntatautien torjunnasta vastaavien viranomaisten kanssa ja osallistuisi tartuntatautien torjuntaan. Liikenne- ja viestintävirastolle esitetään lisäksi liikennevälineiden hygieniatoimenpiteiden osalta vastuuviranomaisen tehtävää. Liikenne- ja viestintävirastolle osoitettiin ehdotetun kaltaisia tehtäviä myös koronapandemian aikana. Esitysluonnoksen mukaisesti ehdotetuista tehtävistä aiheutuisi virastolle jonkin verran lisätyökuormaa epidemian tai pandemian aikana.

Koronapandemian aikana Liikenne- ja viestintäviraston työkuorma lisääntyi huomattavasti myös monien liikenne- ja viestintätoimialan sisäisten pandemiaan ja sen vaikutuksiin liittyvien lisätehtävien myötä, joten on tärkeää varmistaa viraston riittävät toimintaresurssit vakavissa häiriötilanteissa. Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa lisäksi, että virasto tarvitsee ehdotettujen tehtäviensä hoitamiseksi tartuntatauteihin ja tartuntojen leviämisen estämiseen liittyvää asiantuntija-apua ja ohjeistusta sosiaali- ja terveyssektorin toimijoilta, koska virastossa ei tätä asiantuntemusta ole. Ministeriön näkemyksen mukaan on tärkeää, että terveysturvallisuusosaaminen keskitetään jatkossakin nimenomaan terveysviranomaisille, ei liikenneviranomaisille. Hallituksen esityksessä onkin omaksuttu tämä ratkaisu. Osaamisen keskittäminen yhteen paikkaan nostaa sen tasoa ja on kustannustehokasta. Liikenne- ja viestintävirasto tarjoaa viranomaisyhteistyössä omaa joukkoliikenneosaamistaan ja tukee poikkeusoloissa osaamisellaan muuta viranomaistoimintaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää erittäin tärkeänä kokonaisuudistuksen tavoitetta selkeyttää uudella sääntelyllä tartuntatautien torjunnan johtamisjärjestelmää, koska siihen liittyviä haasteita havaittiin koronapandemian aikana. Viranomaisten riittävät ja oikea-aikaiset toimivaltuudet ovat vakavissa tartuntataudeista aiheutuvissa häiriötilanteissa välttämättömiä. Keskeistä on lisäksi varmistaa, että tartuntatautilain uudistusehdotukset viranomaisten yhteistyön tehostamisesta ja tiedonvaihdon kehittämisestä toteutuvat käytännössä. Tartuntatautilain uudistuksen edetessä olisi perusteltua muun muassa poikkihallinnollisen harjoitustoiminnan kautta varmistaa eri sektorien viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan sujuvuus ja tarvittavien uusien toimintamallien käyttöönotto.

Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa tulee vielä ministeriöiden yhteistyössä arvioida laajemmin tarvittavien liitelakien määrä, jotta uusi tartuntatautilaki muodostaa toimivan kokonaisuuden muun lainsäädännön kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriön toimialaa koskevassa lainsäädännössä (esimerkiksi ilmailulaissa 864/2014 ja liikenteen palveluista annetussa laissa 320/2017) on pykäläkohtaisia viittauksia nykyiseen tartuntatautilakiin.

Teknisenä huomiona lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön tietoon, että ehdotetun tartuntatautilain 73 §:n perustelujen toisen kappaleen ensimmäisessä virkkeessä on virheellinen pykäläviittaus (70 §:n sijaan tulisi viitata 71 §:ään).

Kansliapäällikkö

Anna-Mari Ahonen

Hallitusneuvos

Janne Mänttari

VN/25987/2023-LVM-740

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: